

Soyu Tehlikedeki Gündüz Yırtıcımız Şah Kartal

wikipedia

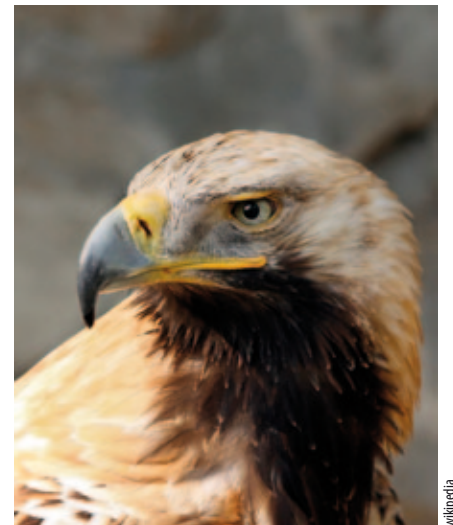
Çoğu yırtıcı gibi kartal türleri de kahramanlık sembolüdürler ve birçok ülkede, spor kulüplerinin armalarını süslerler.

Şah kartal oldukça geniş kanat açıklığı ve büyük gövdesiyle kartal türleri içinde en iri olanıdır. Kanat açıklıkları 214 cm, boyları ise 92 cm kadar olabilir. Ergin bireylerin sırt kısmı siyah ile kahverengi arasında değişen renklerde olur. Ense kısmında pelerine benzer beyaz bir benek vardır. Bundan dolayı adını şah kartal ya da imparator kartal olarak almıştır. Baş kısımlarındaysa beyaz benekler bulunur. Karın kısımları sarımsı kahverengi renktedir. Genç bireyler erginlere göre daha açık renkli olurlar.

Şah kartal, ülkemiz dışında Kıbrıs da dâhil olmak üzere, Güney Avrupa'dan Gü

ney Rusya'ya kadar olan bölgelerde bulunur. Bununla birlikte kış göçü nedeniyle Afrika (Mısır'dan Kenya'ya), Hindistan ve Güney Çin'de de bulunurlar. Daha çok ormanlık yerlerde yaşamayı tercih ederler. Yaşlı ormanlar, tepelik yerler, dağlar, nehir boyları gibi yerlerde de bulunurlar. Bununla birlikte az da olsa bozkırlar, açık alanlar, tarım alanları gibi yerlerde de bulunabilirler. Özellikle göç sırasında çok farklı yaşam alanlarında görülürler. Açık alanlar ve sulak alanlar başlıca avlanma alanlarıdır.

Şah kartallar ilk üreme zamanına dört yaşında erişirler. Bu yaşta kendilerine bir eş bulurlar ve yaşamları boyunca birbirlerinden ayrılmazlar. Herhangi bir ölüm olduğunda yeni bir eş ararlar. Ağaçların en tepesine bü-

wikipedia

yük yuva yaparlar. Yuva için seçilen ağacın tek olması ve çevreyi rahatça görebilme olanağı sağlaması gerekir. Dişiler yılda iki, bazen de üç tane yumurta yapar. Yaklaşık 43-45 gün süren kuluçkaya hem anne hem de baba ya-

göç başlar. Ancak göç ederken organize olmayıp yine bireysel olarak hareket ederler. Ayrıca altı hafta gibi kısa bir sürede 8000 km kadar yol aldıkları biliniyor.

Cem Dağıt

Alem: Animalia
(Hayvanlar)
Filum: Chordata
(Kordalılar)
Altfilum: Vertebrata
(Omurgalılar)
Sınıf: Aves (Kuşlar)
Takım: Falconiformes
(Gündüz yırtıcıları)
Aile: Accipitridae
Yırtıcı Kuşlar
Cins: Aquila (Kartallar)
Tür: Aquila heliaca
(Şah Kartal)

tar. Yumurtadan ilk çıkan yavru her zaman avantajlı olur. Daha erken büyümeye başlar ve ilk zamanlardan itibaren daha fazla yiyecek alır ve sıklıkla küçük yavruya saldırır. Sonuçta hayatta kalan ilk yavru olur. Anne-baba da tek yavrunun bakımını daha kolay yapar. 60 günlük bir süre sonunda yavru uçmaya hazır hale gelir. Yavru ilk olarak annenin yanında uçmaya başlar ve kendi başına avlanacak duruma gelinceye kadar annenin yanında kalır.

Şah kartallar diğer avcı kuşlar gibi genellikle tavşan, yer sincabı gibi küçük memelileri avlar. Bunun yanında bazı sürüngenler ve kuşları da avlayabilirler. Avlanırken ilk olarak açık alanların ve orman kenarlarının üzerinde yavaş biçimde uçarlar. Çok iyi görme becerisi olan gözleri sayesinde avlarının yerini belirlerler ve sonra hızlı biçimde aşağıya doğru süzülerek onları yakalarlar.

Şah kartallar hayatlarının büyük kısmında tek yaşar. Göç zamanı yaklaşınca 10 kadar birey bir araya gelir ve

Soyları Niçin Tehlikede?

Şah kartalların soyları çoğu yabani tür gibi tehlike altında. Bu türün soyunun tehlike altına girmesinin en büyük nedeni yaşam alanlarının gittikçe daralması. Tekrar ağaçlandırma amaçlı orman kesimleri, özellikle yaşlı ormanların tahrip edilmesi, yasadışı ağaç kesimi, avlarının tarımsal etkenlerden (ilaçlama vb) dolayı azalması gibi nedenler başlıca tehditler arasında. Bunlardan dolayı Dünya Doğa Koruma Birliği (IUCN) tarafından soyu "hassas" derecede tehlike altında ilan edilmiş olup, koruma altına alınmış bulunuyor.

Kaynaklar
<http://www.iucnredlist.org/details/144497/0>
<http://animaldiversity.ummz.umich.edu/site/>

accounts/information/Aquila_heliaca.html